

TÜRKİYE'NİN İLK KADIN MİLLETVEKİLLERİNDEN BENAL NEVZAT (İŞTAR) ARIMAN

Selman YAŞAR*

Özet

Benal Nevzat İştâr Arıman, Türkiye'nin ilk kadın milletvekillerinden biridir. Aynı zamanda roman, tiyatro yazarı ve şair olan Benal Hanım, İzmir'de siyasi hayata atılmıştır. 1927 yılında Cumhuriyet Halk Fırkası'na yazılarak İzmir'den ilk kadın yönetim kurulu üyeliğine ve 1930'da İzmir Belediye Meclisi üyeliğine seçilmiştir. 1935 yılında tekrar aynı göreve seçilen Benal hanım VI., VII., ve VIII.dönemlerde de İzmir'den milletvekili seçilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Kadın, Milletvekili, Türkiye, İzmir, Benal Nevzat İştâr Arıman

ONE OF THE FIRST WOMAN DEPUTY OF TURKEY, BENAL NEVZAT (İŞTAR) ARIMAN

Abstract

Benal Nevzat İştâr Arıman is one of the first woman deputies of Turkey. Lady Benal has introduced with the political life in Izmir while she was a writer of novel and theatre and also while she was a poet. In 1927, she has been chosen to the management of National Republic Division in Izmir and then she had been choosen to Municipality Member of Assembly. When Lady Benal was chosen to the same work again in 1935, then she had been chosen as the deputy from Izmir at VI., VII., and VIII.th terms.

Key Words

Women, Deputy, Turkey, İzmir, Benal Nevzat İştâr Arıman

* Dr. Okutman, Ege Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bölümü Öğretim Elemanı. selman.yasar@ege.edu.tr

GİRİŞ

Atatürk, Milli Mücadele'nin kazanılıp yeni Türk devletinin kurulmasından sonra kadınların toplum içinde hak ettiği yere gelmesi için gayret göstermiştir. 21 Mart 1923 günü Kızılay Kadınlar Kolu'nun verdiği çay sırasında Konya kadınlarına hitaben yaptığı bir konuşmada kadınlarla ilgili olarak şunları söylemiştir:

"Hanımlar, Efendiler!

Bu son yılların inkılâp hayatında, ateşli fedakârlıklarla yüklü mücadele hayatında, milleti ölümden kurtararak kurtuluşa ve bağımsızlığa götüren kararlı çalışma hayatında, her millet bireyinin çalışması, gayreti, emeği, fedakârlığı geçmiştir. Bunlar içinde en fazla yüceltilmesi, anılması ve daima teşekkür ile tekrar edilmesi gereken bir emek vardır ki, o da, Anadolu kadınının göstermiş olduğu çok yüce, çok yüksek, çok kıymetli fedakârlıktır...

Kadınlarımız aslında sosyal hayatta erkeklerimizle her zaman yan yana yaşadılar. Bugün değil, eskiden beri, uzun zamanlardan beri, kadınlarımız erkeklerle baş başa, mücadele hayatında, ziraat hayatında, geçimne hayatında, erkeklerimizden yarım adım geri kalmayarak yürüdüler. Belki erkeklerimiz memleketi istilâ eden düşman karşısında varlıklarını ispat ettiler. Fakat erkeklerimizin oluşturduğu ordunun hayat kaynaklarını kadınlarımız işletmiştir. Memleketin varlık nedenlerini hazırlayan kadınlarımız olmuş ve olmaktadır. Kimse inkâr edemez ki, bu savaşta ve ondan önceki savaşlarda milletin hayat kabiliyetini tutan hep kadınlarımızdır.

Kadınlarımızın her millette olduğu gibi, bizim milletimiz için de ne kadar yüksek önemi olduğunu söylemeye gerek yoktur. Bizim milletimizde kadın, eskiden bu önemi gerçekten en yüksek derecede kazanmıştır. Büyük atalarımız ve onların anaları, tarihin ve olayların tanıklığıyla sabittir ki, cidden yüksek faziletler göstermişlerdir. Burada birçok noktalardan sayabileceğimiz o faziletlerin en büyüğü ve en önemlisi kıymetli evlâtlar yetiştirmesi ve daha beşikten çocuklarının ruhuna mertlik ve fazilet aşılması sayesinde idi. Şunu söylemek istiyorum ki kadınlarımızın toplum görevlerinde üzerlerine düşen hisselerden başka kendileri için en hayırlı, en faziletli bir görevleri de iyi anne olmaktır. Zaman ilerledikçe, ilim geliştikçe, uygarlık dev adımlarıyla yürüdükçe, hayatın, asrın bugünkü gereklerine göre evlât yetiştirmenin zorluklarını biliyoruz. Anaların bugünkü evlâtlarına vereceği terbiye eski devirlerdeki gibi basit değildir. Bugünün anaları için gereken kaliteye sahip evlat yetiştirmek, evlâtlarını bugünkü hayat için çalışkan bir parça haline koymak, pek çok yüksek vasıfların sahibi olmağa bağlıdır. Bundan dolayı kadınlarımız hatta erkeklerden daha çok aydın, daha çok verimli, daha fazla bilgili olmak zorundadırlar..."¹

31 Ocak 1923 tarihinde İzmir'de halka yaptığı bir konuşmada kadınların görevlerini şöyle açıklamıştır: "...Bugünün gereklerinden biri de kadınlarımızın her konuda yükselmelerini sağlamaktır. Bundan dolayı kadınlarımız da bilgin ve ilme açık olacaklar ve erkeklerin geçtikleri bütün öğrenim derecelerinden geçeceklerdir. Sonra kadınlar sosyal hayatta erkeklerle beraber yürüyerek birbirinin yardımcısı ve destekçisi olacaklardır..."²

Atatürk bu düşüncelerini gerçekleştirmek amacıyla 1930 yılında Türk kadınına ilk kez belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı tanımış, 1933 yılında köy ihtiyar heyetlerine ve muh-

¹ Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Hazırlayanlar:Ali Sevim, İzzet Öztoprak, Akif Tural, AKDİTYK Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara 2006, s.539,540.

² Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, s.452,453.

tarlığa seçme ve seçilme hakları vermiş,³ 5 Aralık 1934 tarihinde kabul edilen ve 11 Aralık 1935 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren “Milletvekili Seçimi Kanunu’nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Kanuna Bir Madde İlavesine Dair Kanun” ile milletvekili seçme ve seçilme hakkı tanımıştır.⁴

Türk kadınına seçilme hakkı verilmesi üzerine 18 kadın V.dönem milletvekili olarak TBMM’ne girmiştir.⁵ Türkiye’nin bu ilk kadın milletvekilleri arasında İzmir’den seçilen Benal Nevzat İştâr Arıman da yer almaktadır.

BENAL HANIM’IN HAYATI VE ESERLERİ

Benal Hanım 1903 yılında İzmir’de doğmuştur.⁶ Annesi Cemile hanım, Babası avukat Tevfik Nevzat beydir.⁷ Tevfik Nevzat Bey, İzmir’in önemli ve etkili gazetelerinden Hizmet’i ve İzmir’in ilk edebi dergisi olan Nevruz’u çıkarmıştır.

İlkokulu İzmir’in ilk özel ilkokulu olan Bedrekâ-yı İrfan’da okuyan Benal Hanım,⁸ lise eğitimini İzmir Fransız Lisesi’nde almış, üniversite eğitimini 1923 yılında Sorbonne Üniversitesi Edebiyat Fakültesi’nde tamamlamıştır. İzmir’de avukatlık ve gazetecilik yapan babası tutuklanarak gönderildiği Adana cezaevinde ölünce kızkardeşiyle birlikte önce dayısına, bir süre sonra da Fransa’da bulunan amcasının yanına gitmiştir.⁹ Fransa’daki eğitimi süresince Fransızca, Rumca, sosyoloji, belediyeçilik ve edebiyat dersleri alan Benal Hanım 1926 yılında Türkiye’ye dönmüştür.¹⁰ 1935 yılında Neşet Arıman ile evlenen Benal hanımın Cemile (Güralp) adında bir kızı olmuştur.¹¹

15 yaşında şiir yazmaya başlayan Benal Hanım,¹² gazetelerde, sosyal, edebi, özellikle kadın konularında yazılar yazmış, konferanslar vermiştir. Yarısı basılmış pek çok yazıları, tiyatro piyesleri, romanları bulunmaktadır.¹³ Fransızca, Farsça ve Rumca bilen Benal hanımın Kara Osman, Manzum Piyes(1973), Aytım, Şiirler(1974) adlı şiir kitapları ile Kösem Sultan adlı basılmamış bir eseri bulunmaktadır.¹⁴ İlk şiiri Aytım adlı eserinde yer alan Okurlarıma adlı şiirdir. Daha sonra amcasının yanında Fransa’da kalırken Babama adlı şiirini ve İzmir’e dönüşte bir sel fotoğrafından etkilenerek Seylâb adlı şiirini yazmıştır. Bu şiir 1924 temmuzunda Sadâ-yı Hak adlı gazetede yer almıştır. Aynı gazetede Kadın adlı bir makalesi de yayınlanan Benal Hanım Halkapınar’da açılan bir anıt için düzenlenen şiir yarışmasında birinciliği kazanmıştır. Bu başarılarından sonra İzmir’de çıkan gazete ve dergilerde çeşitli türden eserleri yayımlanmıştır. Bunlar 1926-1932 yılları

³ Latif Daşdemir, “Atatürk ve Kadın”, *Az Bilinen Yönleriyle Atatürk*, Editör:Nemci Ülker, Yay.Haz:Latif Daşdemir, Meta Basım, İzmir,2007, s.249.

⁴ *T.B.M.M Zabıt Ceridesi*, D:IV, İ:3, C:24, TBMM Matbaası, Ankara 1934, s.85,86; *T.B.M.M Kavanin Mecmuası*, D:IV, İ:4, C:14, TBMM Matbaası, Ankara 1935, s.32.

⁵ Neriman Elgin, *Türk Kadınına Seçme ve Seçilme Hakkı Tanıyan 5.12.1934 Tarihli ve 2598 Sayılı Kanun ve TBMM Tutanakları*, TTK.Basımevi, Ankara 1985, s.6.

⁶ Kazım Öztürk, *Türkiye Büyük Millet Meclisi Albümü*, (23 Nisan 1920-14 Ekim 1973), Önder Matbaası, Ankara 1973, s.153.

⁷ *T.B.M.M.Arşivi, Benal Nevzat İştâr Arıman’ın 185 Nolu Sicil Dosyası*.

⁸ Aykar Alat, *Benal Nevzat Arıman’ın Hayatı ve Eserleri Üzerine Bir Araştırma*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir 1999, s.1.

⁹ İhsan Güneş, *Türk Parlamento Tarihi*, Cilt:II, TBMM Vakfı Yayınları, s.29.

¹⁰ Alat, *age.*, s.6.

¹¹ Güneş, *age.*, s.29.

¹² Alat, *age.*, s.6.

¹³ *TBMM Arşivi, Benal Nevzat İştâr Arıman’ın 185 Nolu Sicil Dosyası*.

¹⁴ Güneş, *age.*, s.29.

arasında Hizmet gazetesinde, 1927-1929 yılları arasında Âhenk gazetesinde, 1927-1928 yılları arasında Fikirler dergisinde, 1929-1934 yılları arasında Anadolu gazetesinde ve 1932 yılında Halkın Sesi'nde yayınlanmış şiir, hikaye ve makalelerdir. Gazete ve dergilerdeki eserleri 31 şiir, 8 hikaye ve 7 makaleden ibarettir. Şiirleri daha çok kendi ruh halini ve dünya görüşünü yansıtan karamsar şiirlerdir. Bu şiirlerini yenilerini de ekleyerek 1974 yılında Aytım adlı kitabında toplanmıştır. Hikayelerinde sosyal konuları işleyen Benal Hanım, makalelerinde kadın, siyaset ve bilim gibi konular üzerinde durmuştur. Bunlar arasında kadının toplumdaki yeri ve eğitimi ağırlıktadır. Üslup olarak söyleye daha yakın olan makalelerinde Atatürk'ten ve O'na olan minnet duygularından bahsetmiş ve kadınları da bu yönde eğitmiştir.

Osmanlı Devletinin kuruluşunu ve Osman Bey'i anlatan basılı bir piyesi olan Benal Hanım'ın basılmamış beş perdelik iki manzum piyesi ile İstanbul'un Fethi ve Güzel İren, Roksolan(veya Kösem Sultan) ve Ayfer adlı piyesleri ve romanları da bulunmaktadır. Eserlerindeki ortak konu ise çocuk olmuştur. Eserlerinde geleceği çocukla özdeşleştirmiş ve çocuğun eğitim meselesi üzerinde durmuştur. Avrupa'yı tanıyan, yabancı dili ve geniş bir kültürü olan bir aydın olarak düz yazılarıyla halka ulaşmaya çalışmıştır. Benal Nevzat Hanım'ın yayınlanmış eserleri şunlardır:

1924

- "Kadın" (makale) Sadâ-yı Hak, nr.1354, 6 Haziran 1340/1924
- "Metruk Evin Esranı" (hikaye) Sadâ-yı Hak, nr.1361, 15 Haziran 1340/1924
- "Versailles Sarayı'nda" (makale) Sadâ-yı Hak, nr.1364, 18 Haziran 1340/1924
- "Açlık Korkusu" (hikaye) Sadâ-yı Hak, nr.1375, 1 Temmuz 1340/1924
- "Seylâb" (şiir) Sadâ-yı Hak, nr.1396, 29 Temmuz 1340/1924
- "Fırtına, Sükûn" (şiir) Sadâ-yı Hak, nr.1406, 10 Ağustos 1340/1924
- "Bataklık" (hikaye) Sadâ-yı Hak, nr.1406, 10 Ağustos 1340/1924
- "Meçhul Asker" (şiir) Sadâ-yı Hak, nr.1432, 9 Eylül 1340/1924
- "Küçük Yaramaza" (şiir) Sadâ-yı Hak, nr.1455, 25 Eylül 1340/1924

1925

- "Kış" (şiir) Sadâ-yı Hak, nr.1546, 21 Kanun-ı Sani 1341/1925
- "Matemli Yuva" (şiir) Sadâ-yı Hak, nr.1566, 13 Şubat 1341/1925
- "Şubat Hikayesi" (hikaye) Sadâ-yı Hak, nr.1572, 20 Şubat 1341/1925

1927

- "Vahşi Ada" (hikaye) Hizmet, nr.78, 27 Ağustos 1343/1927
- "Mechul Şehide" (şiir) Fikirler, nr.5, 1 Eylül 1343/1927
- "Hasene Nalan Hanımefendiye" (şiir) Âhenk, nr.10244, 24 Eylül 1343/1927
- "Serseri" (hikaye) Fikirler, nr.7, 1 Teşrin-i Evvel 1343/1927
- "Leylâ" (şiir) Fikirler, nr.12, 15 Kanun-ı Evvel 1343/1927

1928

- “Sanat ve Felsefe” (çeviri makale) Fikirler, nr.17, 1 Şubat 1928
 “Kurt Masalı” (şiir) Âhenk, nr.10424, 23 Nisan 1928
 “Bir Satış” (hikaye) Âhenk, nr.10633, 30 Birinci Kanun 1928

1929

- “Yıl Dönümü” (şiir) Âhenk, nr.10638, 3 İkinci Kanun 1929
 “Boş Evin Sırrı” (hikaye) Âhenk, nr.10644,10645,10646, 12 İkinci Kanun 1929
 “29 Şubat” (hikaye) Âhenk, nr.10704,10705, 18 Şubat 1929
 “Ağlayan Kadın” (şiir) Âhenk, nr.10742, 30 Mart 1929
 “Küçük Yaramaza” (şiir) Âhenk, nr.10638, 6 Nisan 1929
 “Umacı” (şiir) Âhenk, nr.10757, 23 Nisan 1929
 “Çocuk Saadettir” (şiir) Âhenk, nr.10757, 23 Nisan 1929
 “Doğanın Dersi” (hikaye) Âhenk, nr.10758, 24 Nisan 1929
 “Versaille Sarayı’nda” (şiir) Âhenk, nr.10836, 21 Temmuz 1929
 “Dokuz Eylül” (şiir) Âhenk, nr.10874, 9 Eylül 1929
 “Gecenin Çocuğu” (şiir) Âhenk, nr.10930, 28 Kasım 1929

1930

- “Bilir misin?” (şiir) Hizmet, nr.1531, 26 İkinci Kanun 1930
 “Hayat” (şiir) Hizmet, nr.1536, 2 Şubat 1930
 “Küçük Bir Kıza” (şiir) Hizmet, nr.1548, 16 Şubat 1930
 “Heyhat” (şiir) Hizmet, nr.1560, 2 Mart 1930
 “Ne Kadar Yazık” (şiir) Hizmet, nr.1563, 9 Mart 1930
 “İntihar Edeceğe” (şiir) Hizmet, nr.1581, 30 Mart 1930
 “Doğru mu? Söyle” (şiir) Hizmet, nr.1593, 2 Şubat 1930
 “Kadın ve Siyasi Hayat” (makale) Anadolu, nr.4684, 6 Mayıs 1930

1931

- “Kadın” (makale) Anadolu, nr.4975, 14 Nisan 1931
 “Kurt Masalı” (şiir) Anadolu, nr.4983, 23 Nisan 1931

1932

- “Mukaddes Abide” (şiir) Halkın Sesi, nr.674, 10 Eylül 1932
 “Üstat Şekib’e” (şiir) Hizmet, nr.2391, 17 Teşrin-i Sani 1932

1933

- “19 Mayıs” (şiir) Anadolu, nr.5614, 21 Mayıs 1933

1934

- “Resminin Karşısında” (şiir) Anadolu, nr.5854, 5 Mart 1934

“Ne Mutlu Türk Kadınına” (makale) Anadolu, nr.6086, 10 Kanun-ı Evvel 1934

1940

“Çocuğun Hürriyeti” (makale) Fikirler, nr.200, 15 Mayıs 1940

1946

“İzmir” (şiir) Fikirler, nr.314-315, 1 Haziran 1946

1973

Kara Osman (piyes) Özyayın Basımevi, İstanbul 1973.

1974

Aytım (şiirler) Yelken Basımevi, İstanbul 1974.¹⁵

BENAL HANIM'IN SİYASİ HAYATI VE FAALİYETLERİ

Kızılay, Çocuk Esirgeme Kurumu gibi kurumlarda üye olarak çalışan Benal Hanım,¹⁶ 1927 yılında Cumhuriyet Halk Fırkası'na yazılarak İzmir'den ilk kadın yönetim kurulu üyeliğine ve¹⁷ 1930'da İzmir Belediye Meclisi üyeliğine seçilmiştir.¹⁸ 1932 ve 1934 yıllarında İzmir Halkevi'nin Dil-Tarih-Edebiyat komitesinde görev alan Benal Hanım, 26 Ocak 1931 tarihinde CHF İzmir Vilâyet kongresinde İzmir Vilâyet İdare Heyeti seçiminde yedek âzâ olmuştur.¹⁹ 1935 yılında tekrar İzmir Belediye Meclisi üyeliğine seçilmiştir.²⁰

Kadınlara milletvekili seçilme hakkının verilmesi sonrasında siyasi faaliyetleri Atatürk tarafından yakından takip edilen Benal Hanım, Atatürk'ün; “Tevfik Nevzat Bey'in şair kızını milletvekili intihap edeceksiniz” direktifiyle İzmir milletvekili adayı olur.²¹

Benal Nevzat Hanım, 5 Şubat 1935 tarihinde Milliyet gazetesinde yer alan milletvekili aday listesinde 10.sırada, Benal Nevzat (kadın) C.H.Fırkası vilâyet idare ve belediye üyesi şeklinde İzmir milletvekili adayları arasında yer almıştır.²² 6 Şubat'ta kadın milletvekili adayların tercümei halleri yayınlanmıştır. Buna göre Benal hanımın tercümei hali şöyledir:

“Benal Nevzat, İzmirlidir. İlk ve orta tahsilini İzmir'de yapmıştır. 920 ve 921 de Paris darülfünununda edebiyat tahsil etmiş, döndükten sonra Hilâli ahmer, Himayietfalde çalışmış, yazı ve sözlü sosyal işlerde Cumhuriyet Halk Fırkası vilâyet azalığında çalışmıştır. 930 danberi İzmirde belediye azasıdır.”²³

¹⁵ Alat. age., s.8-79.

¹⁶ TBMM Arşivi, Benal Nevzat İştar Arınan'ın 185 Nolu Sicil Dosyası.

¹⁷ Güneş, age., s.29.

¹⁸ TBMM Arşivi, Benal Nevzat İştar Arınan'ın 185 Nolu Sicil Dosyası.

¹⁹ Alat. age., s.6,7.

²⁰ TBMM Arşivi, Benal Nevzat İştar Arınan'ın 185 Nolu Sicil Dosyası.

²¹ Alat. age., s.7.

²² Milliyet, 5 Şubat 1935, Salı, Sene:9, No:3230, s.2.

²³ Milliyet, 6 Şubat 1935, Çarşamba, Sene:9, No:3231, s.1.

Benal Nevzat Hanım, 8 Şubat 1935 tarihinde yapılan seçimlerde İzmir milletvekili seçilmiştir.²⁴ 1155 oy alan Benal Hanım, 11 Şubat 1935 tarihli seçim tutanağı ile 1 Mart 1935 tarihinde T.B.M.M.'ne katılmıştır.²⁵ Benal hanımın tutanağı 7 Mart 1935'de onaylanmıştır. V. Dönemden sonra, VI., VII. ve VIII.dönemlerde de İzmir'den milletvekili seçilen Benal hanım²⁶ milletvekilliği süresince İktisat Encümeninde görev yapmış, Orman Kanunu geçici encümeninde bulunmuştur. Genel Kurul'da "Boğazların tâbi olacağı usule dair mukavelenin yerine kaim olmak üzere Montrö'de imza edilmiş bulunan yeni mukavelenamenin tasdikine dair kanun" üzerine söz alarak şunları söylemiştir:

"Sayın arkadaşlarım, bu kadar güzel konuşan hatiplerden sonra, benim buraya çıkarak söz söylemek istekliğimin ne kadar büyük cüret olduğunu biliyorum. Fakat ne yapayım ki, ben de bugün göğsümü iftiharla kabartan, kalbimi coşturan sonsuz minnet ve şükran duygularımı ifade etmek istiyorum. Ben de bugün önümüze açılan bu parlak tarih sayfeleri karşısında duyduğum sonsuz kıvanç, nihayetsiz heyecanı burada cihana göstermek, anlatmak istiyorum.

*Arkadaşlar ne mutlu bize ki Atatürk'ün asrında yaşıyoruz. Onun tarihlere nur verecek olan büyük dehasının ışıkları ile aydınlanan yollarda yürüyoruz. Türk çocukları tarihimizi okurken bu asırda yaşayanlara imrenecekler, bizlere gıpta edecekler. Büyük önderimizin, Kıymetli İsmet İnönü kabinemizin bugün bize hediye ettiği Montrö Zaferi, dünya tarihinin bir dönüm yeri olacaktır."*²⁷

Benal Nevzat Arınman, Atatürk'ün ölümü üzerine de bir konuşma yapmıştır. Konuşmasında Türk kadınlarına kazandırdığı haklardan dolayı Atatürk'e olan minnettarlık duygularını belirtmiştir.²⁸ 14 Kasım 1938 tarihinde yaptığı bu konuşmasında Atatürk'ün vefatından duyduğu üzüntüyü şöyle dile getirmiştir:

"Sayın arkadaşlarım,

Bugün bütün Türkler, bilhassa Türk kadınlığı en kederli, en sıcak gözyaşlarını döküyor. Türk kadınlık tarihinin elem ve gözyaşı dolu siyah sayfalarını kapayıp, önümüze bembeyaz nurlu yapraklar açan büyük Atamız, kıymetli, eşsiz babamızı kaybettik.

Yakın zamanlara kadar peçelerin, kafeslerin arkasında dünyayı bile görmekten menedilen, bir sözle, en ufak bir suçla, kurduğu yuvadan, çocuklarının arasından kovulan Türk kadınınu yuvasına sahib eden, evlâdına sahib eden, ordularla kahraman yetiştiren Türk anasını insanlık kurumundaki lâıyk olduğu mevkie çıkaran büyük kurtarıcımız ebediyen aramızdan ayrıldı. Kaybımız büyük, kederimiz büyüktür.

O'nun ziyana ne kadar yansak, ne kadar gözyaşı döksek yine azdır. Atatürk'ün dünyayı aydınlatan eşsiz adı, asırların kanatları üzerinde ebediyete kadar gidecektir.

*Müsterih ol büyük Atam, senin eserin ebediyen yürüyecektir."*²⁹

Benal Hanım, "İngiltere ile imzalanan Kriling vesair anlaşmalar hakkındaki kanun", "Sancağın mülkî tamamiyetine ve Türkiye-Suriye hududunun teminine dair muahedelerin tasdikine

²⁴ *Ayın Tarihi*, Sayı:15, Dahiliye Vekaleti Matbuat Umum Müdürlüğü, Mart 1935, s.17,20.

²⁵ TBMM.Arşivi, *Benal Nevzat İştar Arınman'ın 185 Nolu Sicil Dosyası*.

²⁶ Güneş, *age.*, s.29.

²⁷ Güneş, *age.*, s.29.

²⁸ Aytın Sezer, "Türkiye'deki İlk Kadın Milletvekilleri ve Meclisteki Çalışmaları", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, C:XIV, S:42, AKDİTYK Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Kasım 1998, s.902,903.

²⁹ *TBMM Zabıt Ceridesi*, 14.11.1938, D:V, İ:4, C:27, TBMM Matbaası, Ankara 1938, s.26; *TBMM Yıllık*, D:V, İ:4, TBMM Matbaası, Ankara 1939, s.222.

dair kanun", "Atatürk'ün cenaze merasimi için yapılacak sarfiyat hakkında kanun" dolayısıyla da konuşmalar yapmıştır.

Benal hanım 21 Temmuz 1990'da İstanbul'da vefat etmiş ve Zincirlikuyu'daki aile mezarlığında toprağa verilmiştir.³⁰

SONUÇ

Benal Nevzat İstar Arınman, yazar, şair olmasının yanında siyasi hayatta da yer almış aydın bir kadındır. 1903 yılında İzmir'de doğan Benal Nevzat ilk ve orta öğrenimini burada tamamlamıştır. Babasının ölümü üzerine Fransa'ya amcasının yanına giden Benal Hanım, burada Sorbonne Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde öğrenim görmüştür. Fransızca, Rumca ve Farsça bilen Benal Hanım belediyeçilik, sosyoloji ve edebiyat dersleri almıştır. 1926 yılında İzmir'e dönmüştür. Gazetelerde, sosyal, edebi, kadın konularında yazılar yazmış, konferanslar vermiştir. Yarısı basılmış pek çok yazıları, tiyatro piyesleri, romanları bulunmaktadır. Kızılay, Çocuk Esirgeme Kurumu gibi kurumlarda üye olarak çalışan Benal Hanım, 1927 yılında Cumhuriyet Halk Fırkası'na katılmıştır. İzmir'den ilk kadın yönetim kurulu üyeliğine ve 1930'da İzmir Belediye Meclisi üyeliğine seçilmiştir. 1932 ve 1934 yıllarında İzmir Halkevi'nin Dil-Tarih-Edebiyat komitesinde görev alan Benal Hanım, 26 Ocak 1931 tarihinde CHF İzmir Vilâyet kongresinde İzmir Vilâyet İdare Heyeti seçiminde yedek âzâ olmuştur. 1935 yılında tekrar İzmir Belediye Meclisi üyeliğine seçilmiştir.

Benal Hanım, Atatürk'ün Türk kadınına verdiği milletvekili seçilme hakkı doğrultusunda TBMM'nde yer alan ilk Türk kadın milletvekilleri arasında yer almıştır. V., VI., VII. ve VIII. dönemlerde İzmir milletvekili seçilmiş ve yaptığı çalışmalarla Atatürk'ün Türk kadınına verdiği görevi başarıyla yerine getirmiştir.

³⁰ Güneş, *age.*, s.29.

KAYNAKÇA

- ALAT, Aykar, *Benal Nevzat Arıman'ın Hayatı ve Eserleri Üzerine Bir Araştırma*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir 1999.
- Atatürk'ün *Söylev ve Demeçleri*, Hazırlayanlar:Ali Sevim, İzzet Öztoprak, Akif Tural, AKDITYK Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara 2006.
- Ayın Tarihi*, Sayı:15, Dahiliye Vekaleti Matbuat Umum Müdürlüğü. Mart 1935.
- DAŞDEMİR, Latif, "Atatürk ve Kadın", *Az Bilinen Yönleriyle Atatürk*, Editör:Nemci Ülker, Yay.Haz:Latif Daşdemir, Meta Basım, İzmir 2007.
- ELGİN, Neriman, *Türk Kadınına Seçme ve Seçilme Hakkı Tanyan 5.12.1934 Tarihli ve 2598 Sayılı Kanun ve TBMM Tutanakları*, TTK.Basımevi, Ankara 1985.
- GÜNEŞ, İhsan, *Türk Parlamento Tarihi*, Cilt:II, TBMM Vakfı Yayınları.
- Milliyet*, 5 Şubat 1935, Salı, Sene:9, No:3230.
- Milliyet*, 6 Şubat 1935, Çarşamba, Sene:9, No:3231.
- ÖZTÜRK, Kazım, *Türkiye Büyük Millet Meclisi Albümü*, (23 Nisan 1920-14 Ekim 1973), Önder Matbaası, Ankara 1973.
- SEZER, Ayten, "Türkiye'deki İlk Kadın Milletvekilleri ve Meclisteki Çalışmaları", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, C:XIV, S:42, AKDITYK Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Kasım 1998.
- TBMM.Arşivi, *Benal Nevzat İftar Arıman'ın 185 Nolu Sicil Dosyası*.
- TBMM *Kavanin Mecmuası*, D:IV, İ:4, C:14, TBMM Matbaası, Ankara 1935.
- TBMM *Yıllık*, D:V, İ:4, TBMM Matbaası, Ankara 1939.
- TBMM *Zabit Ceridesi*, 14.11.1938, D:V, İ:4, C:27, TBMM Matbaası, Ankara 1938.
- TBMM *Zabit Ceridesi*, D:IV, İ:3, C:24, TBMM Matbaası, Ankara 1934.

